

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Aliæ plani speculi illusiones. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

Vt plures imagines, vnam post alteram, & variè coloratam ostendat. Speculi corpus solidum ex vitro confectur, semidigitalis crassitudinis, explaneturq; eo modo, vt ex vna parte crassities intacta, ex altera vero vtriusque superficiei lineæ concurrant, veluti cultri acies acuta. Fiat & altera speculi tabella eodem modo, vel plures, vltimæ bractea stannea inducatur, & vnum supra alterum accommodetur, vt tenuior pars vnus supra alterius solidiorem accommodetur: sic intuentis facies geminata videbitur, vna pone alteram, & infima semper obscurioris coloris. Sic si & tres tabellulas speculi eodem artificio accommodabis, trigemina videbitur imago, & quanto longius spectantis facies à speculo distabit, eo facierum imagines longius separabuntur, sed propius accedendo, ferè in vnam coincidunt. Si accensam candelam obieceris, multæ simul spectabuntur, quod eueniet ex mutua visus & speculorum recipro- catione. Etsi speculorum explanatores præsto ad manus non sint, possumus ex vulgaribus speculis idem conficere, vnum supra alterum accommodando, sed alternis partibus alterum ab altero distet, inde capsula includantur, ne pateat artificium. Nec omittam

vt litera parieti longe remoto legenda iaculentur.

Quod eodem plano speculo præstabis, & amantes longius distracti, clanculo loqui poterunt. In superficie plani speculi nigro atramento, vel cera literæ solidiuscule figurentur, ita vt speculi fulgor intercipiatur, obturbeturq; speculum claro solis lumini obiectetur, taliter vt reflexi è speculo procidentes radij in cubiculi opposito pariete iaculentur, non dubium sanè est, quin fulgor, & literæ in pariete conspiciantur, Solis illuminatione pars, characterum minus spectata, vt clare nunciata conspiciantur.

Alia plani speculi illusiones. CAP. II.

NVNC alias subdimus plani speculi operationes, à maioribus descriptas, ne quid omissum videretur, & si locupletatæ, & ad normam redactæ, vt facile confici possint. Exordiemur igitur

Vt planis

Vt planis speculis caput deorsum, pedes sursum videantur.

Si quis planis speculis sursum pedes, caput vero deorsum spectare cupierit, (quanquam id repræsentare concavorum proprium sit) planis tamen sic efficere conabimur. Specula bina secundum eorum longitudinem collocabis, vt simul hæreant, ne hinc, inde agiliter dimoueri possint, rectumq; efficiant angulū, vbi ritè paratum fuerit, secundum longitudinis cohærentiam faciei opponatur, vt in vno media, in altero reliqua videatur facies, tunc speculum læuo, vel dextro inclinabis latere, rectius inspectando, & caput intorqueri videbitur, quum secundum eorum latitudinem faciem dissecabant, fiet imago huiusmodi, vt caput infra, pedes vero sursum locati videantur, quod si amplum fuerit, totus spectabitur inuersus homo. Id autem ex mutua, & multiplici euenit reflexione, ex vno enim in aliud resilit, vt obuersum videatur. Sic poterimus

Speculum è planis multitudine construere.

Speculum construitur, quod polythaton, id est, multorum visibilibus dicitur, illud enim aperiendo, & claudendo, solius digiti viginti, & plura demonstrat simulachra. Sic igitur id parabis. Ærea duo specula, vel crystallina rectangula super basim eandem erigantur, sintque in hemiolla proportionem, vel alia, & secundum longitudinis latus vnum simul colligentur, vt libri instar aptè claudi & aperiiri possint, & anguli diuersentur, qualia Venetijs factitari solent: faciem enim vnā obijciens, in vtroque plura cernes ora, & hoc quanto artius clauseris, minori que fuerint angulo, aperiendo autem minuentur, & obtusiori cernes angulo, pauciora numero conspicientur. Sic digitum ostendens, non nisi digitos cernes, dextra insuper dextra, & sinistra sinistra conuisantur, quod speculis contrarium est, mutuaque id euenit reflexione, & pulsatione, vnde imaginum vicissitudo. Possumus

Speculum è planis componere, in quo imago vna veniens, in altero recedens conspiciatur.

Plana duo sumas specula, quorum lōgītudo latitudinī
dupla, vel sesquialtera erit, & id commoditatis gratia:
nil enim eorum refert proportio: sint tamen longitudi-
nis eiusdem, & paria, & super stylum inuicem inclinata
vniantur, eriganturq; super planum aliquod perpendi-
culariter: vnde super mobile latus fixa moueantur spe-
cula, non dubium sanè est, quin & in vno accedere, &
regredi in altero inspicias, & quantò hæc appropinqua-
bitur, elongabitur illa tanto, vt simul in hoc veniens, in
altero discedens videatur. Euenit etiam

*vt speculis planis ea cernantur, quæ longè, & in
alijs locis geruntur.*

Sic sanè poterit quis occultè, & sine suspitione ea intue-
ri, quæ longè, & alienis in locis geruntur, quod aliter
fieri non posset: sedulus tamen esto in speculorum
situ. Statuatur in domicilio locus, vel alibi, quo aliquid
spectare libeat, & è fenestrâ, & foraminis regione spe-
culum accommodetur, quod faciem tuam spectet, &
benè erectum si fuerit opus, vel parietibus figatur, vbi-
diq; mouendo, & inclinando, quousq; quæsitum ima-
ginet locum, quod oculos admouendo, & accedendo
assequeris, & si arduum fuerit, dioptra, vel alio instru-
mento minimè falles, & super lineam perpendiculari-
ter erigatur, angulum secantem, & reflexionis, & inci-
dentia linearum, & ea intueberis, quæ loco illo gerun-
tur, & clarè. Sic & in diuersis eueniet locis. Hinc etiam
quod si vno minus fuerit commodum speculo, idem
pluribus spectare poteris, vel si distātia nimia visibile de-
perdat, vel parietibus, & mōtibus interiectis dirimitur.
Speculū super accommodabis, ex alterius regione
super lineam rectam, quæ angulum diuidat rectum, ita
aliter, neuriquā id eueniet, & locū conspicias optatū
vnum enim in aliud imaginē remittens, per decem, &
multis elisa imago, oculo euolat, eaq; cernes, quæ pri-
mū offenderint, dum imago per rectas profertur li-
neas, nec locorum, vel parietum anfractu cohibetur vi-
sibile, facilisque fuerit constructio. Sic sæpe simulachra
transfere cōsueuimus. At si aliter fastidiosum aliquod
vel cre-

Vel erectum spectare quæsieris, quod neutiquam visus cernere poterit: secundum longitudinem bina adiunges specula, vt diximus, & ligno, vel parietis culmine firmetur alterum, vt promineat, & rem habeat obiectam, reliquū vero funi, vt aptè dimoueri possit, quando libuerit, & cum primo nūc obrusum, nunc acutum causet angulum, vt visus exoptulatit, dum visæ rei linea, secundi speculi medio visui refringatur, & incidentiæ, & reflexionis pares sint anguli, & si alta videre quæris, erige, si infima, deprime, donec refringatur visui: tum demum spectabitur. Si manibus alterum habebis, inspecto illo, facilius eueniet. Traditur etiam

Speculum quomodo constituatur, vt nil imaginet nisi que volueris.

Constituitur sic quōq; speculum, vt eo inspecto, aliquis imagine non visa sua, alienam videat rei speciem, nec vndique circumspectam. Planum speculum in pariete firmabis super planum perpendiculariter erectum, & sub notam anguli portionē capite inclinetur, è regione cuius parietem scindas, sub certam picturæ, vel idoli allicuius quantitatem, eamq; ei apponas secundum portionis quantitatem, ac operias, vt spectantem lateat (& res mirabilior videbitur) nec ad illud accedere possit: speculum constituto loco imaginem refringet, vt visu & visibili per speculum ictus fiat reciprocus, & ibi loceatur oculus, quem locum reperies, vt superius docui. Incedens ergo spectator, nec sui imaginē, nec quicquam cernet vnquam, quā ei opponitur, & ad statutū peruenierit locum, picturæ vel alterius rei simulachrum cernet, quod nec alibi spectare valet. Scies tandem

Speculum quomodo constituatur è planis, quo imaginem in aere volitantem aspicias.

Nec erit minoris constructionis, & voluptatis speculum, quod homines volitantes ostendat. Si quis id assequi velit, facilis sic fiet constructio. Bina iungantur ligna, vt gnomonis figuram imitentur, & fixa vndeque constituant angulum, vt orthogonij trianguli, & Noctelis figuram habeant, firmetur inde in vnoquoque

pede speculum magnum vnum, æquè sibi è regione aduersans, & æquè ab angulo distans, prosternatur eorum alterum, iaceatque, quorum medio locetur spectator è terra eleuatus aliquantulū, vt facilius calcanei formam accedendo, & recedendo cernat, illico enim cernes, si in recta linea te constitues angulum illum secante, sitque horizonti æquidistans. Sic imaginans speculum illud in aliud transuerberat, quod spectat intuior, manus & pedes agitet, & iactet, vt volantes plumigeræ solent: sic videbit suam imaginem in altero volitantem, vt semper moueatur, dummodo è reflexionis loco non faceffat, nam vitaretur.

De speculo theatri. CAP. III.

SPECVLVM autem è planis compactum, cui si vnum spectabile demonstrabitur, plura illius rei simula- chra demonstrabit, prudens inuenit vetustas: vt ex quibusdam Ptolemæi scriptis, quæ circumferuntur, percipitur, demum quod nostra adinuenit ætas adiungemus, longe mirabilius & iucundius. Antiquum ergo *Speculum componere è planis, in quo vnus rei plures imagines appareant.*

Hic erit modus. Plana tabula, vel loco, quo tale erectum quæris, hemicyclus disponatur, & hunc secundum imaginum numerum æquè diuidas punctis, iis chordas subtendas, & absides abscindantur: inde similis latitudinis parallelogramma erigas plana specula, & altitudinis eiusdem firmiter glutinentur, & accommodentur, ne conuelli possint secundum longitudinem adiuncta, & super planam superficiem erecta. Postremo spectantis oculus circuli locetur centro, vt vniformem ad omnia visum habeat, singulis singulas spectabis facies, & in circulum dispositas, vt in choreis sæpè visitur, vel theatro, ideo ab eis theatricum, vel theatrale dicitur, è centro enim procedentes lineæ perpendiculares omnes sunt super eorum superficiem, in se ipsas reflectuntur, sic oculo imagines reflectunt, deprimens vnumquodque suum, Hæc antiquorum theatra-
lis spe-